

فنون وکالت در حقوق ایران و الطباق آن بافقه

تحقیق و تألیف: میم حشمتی

وکیل پایه یک دادگستری

کارشناس ارشد حقوق خصوصی

عنوان و پدیده آورنده: فنون وکالت در حقوق ایران و
انطباق آن با فقه / مریم حشمتی
مشخصات نشر: تهران: اندیشه عصر، ۱۳۹۳
مشخصات ظاهری: رقعی
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
موضوع: وکالت-- ایران
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۳۹۱-۶۳-۱
رده بندی کنگره: ۱۳۹۳ ۹۳ ف ۵/ح ۸۶۴ KMH
رده بندی دیویی: ۳۴۶/۵۵۰۲۹
شماره کتابشناسی ملی: ۳۶۶۷۳۴۹

📖 نام کتاب: فنون وکالت در حقوق ایران و انطباق آن با فقه

✍️ مولف: مریم حشمتی

📍 ناشر: اندیشه عصر، ۰۱-۶۶۹۱۴۳۰۱-۶۶۴۲۴۶۱۷

📍 ناشر همکار: اندیشه سبز نوین

📍 شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

📍 نوبت: چاپ اول-۱۳۹۴

📍 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۳۹۱-۶۳-۱

📍 قیمت: ۱۴۰۰۰ تومان

« کتیبه حقوق مادی و معنوی این کتاب برای مؤلف محفوظ است »

مرکز پخش: تهران- خیابان انقلاب- خیابان منیری جاوید (اردیبهشت)

ساختمان اردیبهشت، پلاک ۷۱، طبقه اول

تلفن: ۶۶۴۶۳۵۱۸

دورنگار: ۶۶۹۷۳۲۷۸

www.andisheh-sar.com

www.bookeshop.ir

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	چکیده.....
۳	مقدمه.....
۱۱	فصل اول - کلیات.....
۱۷	بخش اول - ماهیت حقوقی و تعریف وکالت.....
۲۵	مبحث اول - وکالت مطابق ماده ۱۰ قانون مدنی.....
۲۷	گفتار اول - اهلیت طرفین در عقد وکالت.....
۲۹	گفتار دوم - وکالت و اصل اصیل بودن متعاملین.....
۳۳	مبحث دوم - حدود اختیارات وکیل.....
۳۸	گفتار اول - وکالت قانونی.....
۴۱	گفتار دوم - وکالت و عقد فضولی.....
۴۹	بخش دوم - وظایف طرفین عقد.....
۵۳	مبحث اول - وظایف وکیل.....
۵۴	گفتار اول - وظایفی که ضمن قرارداد آمده است.....
۵۶	گفتار دوم - وظیفه اجرای امر وکالت.....
۶۵	مبحث دوم - وظایف اصیل (موکل).....
۶۵	گفتار اول - پرداخت اجرت.....
۶۹	گفتار دوم - پرداخت خسارت وکیل.....

فصل دوم - آیین دفاع و کیل دادگستری	۷۳
بخش اول - خصائص اساسی لازم برای دفاع	۷۹
مبحث اول - روشن کردن ذهن قاضی	۸۵
گفتار اول - علاقمند ساختن قاضی	۸۸
گفتار دوم - طریقه متقاعد ساختن دادگاه	۹۵
مبحث دوم - شرایط و اوصاف لازم برای موفقیت	۱۰۹
گفتار اول - استعدادهای ذاتی و طبیعی	۱۱۰
گفتار دوم - شرایط اخلاقی و فطری	۱۱۴
بخش دوم - طرق تنظیم و تهیه لایحه دفاعی	۱۱۹
مبحث اول - دفاع در دعاوی و دادگاه های حقوقی	۱۲۳
گفتار اول - تنظیم لایحه دفاعی	۱۲۴
گفتار دوم - حدود و محتویات لایحه دفاعی	۱۲۷
مبحث دوم - دفاع در دعاوی و دادگاه های جزایی	۱۳۷
گفتار اول - مقدمات قبل از رسیدگی	۱۳۹
گفتار دوم - دفاع	۱۴۳
فصل سوم - جایگاه وکالت در فقه و منابع حقوق اسلامی	۱۴۹
بخش اول - هدف از علم فقه	۱۵۵
مبحث اول - شمولیت فقه اسلامی	۱۵۹
گفتار اول - تکامل علم فقه	۱۶۰
گفتار دوم - جایگاه وکالت در حقوق اسلامی	۱۶۳
گفتار سوم - معنای لغوی و اصطلاحی وکالت در فقه	۱۶۶

دارند.....	۱۷۳
گفتار اول - آیه ۲۲۷ سوره بقره.....	۱۷۷
گفتار دوم - آیه ۱۹ سوره کهف.....	۱۸۲
گفتار سوم - آیه ۶۲ سوره کهف.....	۱۸۴
بخش دوم - تعریف وکالت در اصطلاح فقهی مذاهب اربعه...۱۹۱	
مبحث اول - دلایل علما بر مشروعیت وکالت.....	۱۹۷
گفتار اول - وکالت عقد است یا ایقاع؟.....	۲۰۱
گفتار دوم - وکالت از عقود جایز است.....	۲۰۳
مبحث دوم - نظر فقهی مذاهب اربعه در مورد جایز بودن عقد	
وکالت.....	۲۰۷
گفتار اول - سندیت وکالت از دیدگاه سنت، اجماع، عقل.....	۲۰۹
گفتار دوم - سندیت وکالت از دیدگاه مذاهب اربعه.....	۲۱۱
نتیجه گیری و پیشنهادات.....	۲۱۳
منابع و مأخذ.....	۲۱۷

چکیده

« به نام آن که جان را فکرت آموخت

چراغ دل به نور جان برافروخت»

دانشجویانی که در دانشکده حقوق به تحصیل می‌پردازند، به امید آن هستند که پس از فارغ‌التحصیل شدن، شغلی مناسب با آنچه آموخته‌اند به دست آورند. یک فارغ‌التحصیل حقوق، با معلومات کلی و عمومی که از اصول و مبانی علم حقوق کسب می‌کند، آمادگی دارد که در دستگاه قضایی، یا هر اداره و مؤسسه دولتی و غیردولتی، به کار مناسبی مشغول شود، یا شغل وکالت را برگزیند؛ لذا هیچ رشته تحصیلی دیگری نیست که به اندازه رشته حقوق امکان و آمادگی اشتغال به مشاغل مختلف را به وجود آورد.

با این وجود، غالب دانشجویان حقوق و حتی بسیاری از قضات شاغل دادگاهها، ترجیح می‌دهند که وکالت دادگستری را انتخاب کنند، زیرا از نظر آنها وکالت شغلی است آزاد و محترم، و در عین حال راه‌گشایی است برای کسب موفقیت‌های بیشتر در امور اجتماعی و سیاسی و اقتصادی. شخصی که صرفاً مسلط بر قانون باشد، بدون اینکه به فنون وکالت مجهز باشد، قادر به دفاع حرفه‌ای مؤثر از موکل خویش در دعاوی پیچیده نخواهد بود. هیچ راهی نیز وجود ندارد که بتوان این مهارت‌ها را در کوتاه مدت به او آموخت. این شخص، الزاماً باید به فنون وکالت مجهز گردد. فنون وکالت، از موضوعاتی است که همواره مورد توجه حقوقدانان و فقها قرار داشته است. در فقه، موضوع آداب و فنون وکالت در دعاوی، آنقدر اهمیت دارد که، فقها بابتی را به وکالت اختصاص داده‌اند. وکالت و آداب وکالت در دعاوی، در روایات بسیار مورد توجه ائمه معصومین نیز قرار گرفته است و اهل بیت (علیهم السلام) به تمامی امور وکالت عنایت داشته‌اند. مانند: ثبوت وکالت، مشروعیت وکالت، مسؤلیت در وکالت، عدم خیانت در وکالت، اخلاق در وکالت، که بایسته است به بررسی آن‌ها پرداخته شود.

مقدمه

وکالت در حقوق ایران و اسلام سابقه طولانی دارد. نیابت در عبادات (نیابت در حج) و نیابت در معاملات، از قبل در اسلام مورد بحث بوده است. قانون مدنی ایران در ماده ۶۵۶، وکالت را چنین تعریف کرده است: «وکالت عقدی است که به موجب آن یکی از طرفین، طرف دیگر را برای انجام امری، نایب خود قرار می‌دهد».

یکی از اهداف مهم از انتخاب موضوع مورد بحث، شناسایی تکنیک‌های ضروری جهت دفاع مؤثر در دادگاه می‌باشد. چنان به ذهن متبادر می‌شود که هدف، وسیله را توجیه می‌کند و لذا؛ با شناسایی هدف، طریقه دستیابی به وسایل لازم و ضروری جهت تحقق هدف از اهمیت شایانی برخوردار می‌باشد.

سؤالات تحقیق:

۱- نقش وکیل دادگستری در جامعه اسلامی چه تفاوتی با نقش آن در جامعه غیر اسلامی دارد؟

۲- یک وکیل چه روشی را باید در دفاع از پرونده در پیش گیرد؟

۳- طرز رفتار وکیل در جلسه دادگاه چگونه باید باشد؟ حقوق دانان و فقها چه بیانی در این خصوص دارند؟

فرضیه‌های تحقیق:

۱- نقش وکیل را در انگیزه او باید یافت. در جوامع توحیدی و ادیان آسمانی به ویژه جامعه اسلامی، انگیزه، تنها مادیات نیست، بلکه ابتدا و درآغاز، معنویت و توجه به خداست. در جامعه اسلامی، یک وکیل باید خود را مصداق یک مؤمن

و یک درستکار بداند و خدمت به مخلوق را یک وظیفه انسانی و اسلامی قلمداد کند و رضای خدا را در رضایت خلق خدا جستجو کند، در حالی که در جامعه غیراسلامی به دلیل عدم وجود معنویات، تنها انگیزه برای وکالت، مادیات است.

۲- یک وکیل همواره باید تحقق عدالت را هدف نهایی شغل خویش بداند و برای رسیدن به این هدف تلاش نموده و به هر قیمتی از انحراف در مسیر تحقق این هدف والا پیشگیری نماید.

۳- شیوه رفتار و فن وکالت وکیل در جلسه دادگاه از اهمیت فوق العاده‌ای برخوردار است. هر یک از حقوق و فقه در این خصوص بیاناتی دارند.

سوابق پژوهش:

در زمینه وکالت در دعاوی، کتب زیادی به رشته تحریر درآمده است. اما، در کمتر کتابی مبحثی به «فنون وکالت» اختصاص داده شده است. این نقص ظاهراً ناشی از درک غلط درباره مشروعیت کاربرد فنون وکالت است. هر چند برخی از وکلای با تجربه تا حدی از این رموز آگاهند و آنها را به کار می‌برند و توفیق حاصل می‌کنند، اما سخنی از این فنون بر لب نمی‌آورند. این در حالی است که این فنون حداکثر امکان را برای دادرس فراهم می‌آورد تا نظاره‌گر چهره واقعیات از افق و مواضع طرفین در یک نظام دادرسی ترافعی باشد.